

КЕЙС-МЕТОД У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі проаналізовано суть та зміст кейс-методу у вищій школі. Досліджено процес застосування кейс-методу в навчальному процесі. Визначено види кейс-методів.

Ключові слова: інноваційні технології навчання; професійна підготовка; професійна компетентність; кейс; групова робота.

Abstract

The essence and content of the case method in higher education are analyzed in the paper. The process of application of the case-method in the educational process is investigated. Types of case methods are defined.

Keywords: innovative training technologies; professional training; professional competence; case; group work.

Вступ

Мета навчання студентів у ЗВО – це насамперед підготовка висококваліфікованих фахівців зі знаннями, вміннями й навичками, які забезпечать їм конкурентоспроможність на ринку праці. За останній час кількість знань збільшилась, а професійні навички стали настільки різноманітними, що за допомогою традиційних методів вже не вдається їх передати. У зв'язку з цим постає потреба у використанні нових методів навчання.

До таких методів варто віднести кейс-метод (case-study) або метод ситуаційного навчання, який здобуває все більшу популярність у сучасній системі освіти. Кейс-метод знайшов широке застосування в економіці, педагогіці, психології, медицині, юриспруденції. Найбільше популярності він отримав у процесі підготовки фахівців з економіки й менеджменту.

Метою статті є розгляд окремих аспектів реалізації кейс-методів у освітньому процесі вищої школи.

Основна частина

Метод case-study було вперше застосовано в навчальному процесі Гарвардської школи бізнесу (Harvard Business School) у 1921 році. Саме в Гарварді було розроблено перші кейсові ситуації для навчання студентів бізнес-дисциплін [1].

Практичне застосування кейс-методу – складний процес професійно-орієнтованого навчання, технологія реалізації якого передбачає декілька етапів. Перший етап – підготовка кейсу, який має відповідати низці вимог: бути орієнтованим на поставлену викладачем дидактичну мету, ілюструвати актуальну професійну ситуацію, провокувати дискусію під час її обговорення, сприяти аналітичному мисленню студентів.

На заняттях безпосередня робота з кейсом також має супроводжуватись поетапною діяльністю. Алгоритм цих дій може бути наступним:

- демонстрування чи самостійне ознайомлення аудиторії зі змістом кейсу;
- організація кооперативної (групової) роботи, спрямованої на аналіз матеріалів кейсу;
- презентування результатів кооперативної роботи та організація дискусії, диспуту, дебатів тощо;
- підведення підсумків.

Чітко виділеного методу представлення кейсів немає. Зазвичай, кейси презентують в друкованому вигляді або електронному. Також наповнення тексту фотографіями, діаграмами, таблицями робить кейс більш наочним для студентів. З друкованою інформацією або з інформацією на електронних носіях зручніше працювати, та робити аналіз, ніж інформацію, представлену, наприклад, в аудіо-чи відео-варіантах; скорочені можливості багаторазового

інтерактивного перегляду можуть призвести до спотворення первинної інформації і помилок [2].

З огляду на такий складний технологічний процес впровадження кейс-методу у практику навчання можна стверджувати, що його результативність – це показник рівня компетентності та «інноваційності» викладача, його підготовленості до застосування цієї інтерактивної методики.

Реалізація освітнього процесу з використанням кейс-методу вносить кардинальні зміни до мотивацію та функцій діяльності як викладача, так і студентів. Адже мотивація викладача – це його вміння активізувати аудиторію до пошуку різних підходів для вирішення та аналізу ситуації та допомогти студентам зорієнтуватися у заданому проблемному полі, акцентувати їх увагу на певній проблемі, мотивувати студентів до пошуку відповідей на найважливіші питання і, застосувавши навчальну процедуру, організувати умови для такого пошуку. Враховуючи це, зазнають змін і функції викладача. Якщо раніше в практиці традиційного викладання такі функції, як дидактична, виховна, організаторська, дослідницька досить часто реалізуються окремо, то завдяки застосуванню кейс-методу спостерігається їх симбіоз, органічна єдність [3].

Студенти, в свою чергу, перестають бути об'єктами освітнього процесу, його «пасивними» споживачами готових знань, а стають суб'єктами – активними учасниками самостійного здобуття знань. У ході кооперативної роботи студенти проявляють власні здібності і досягнення. Такий підхід у організації навчання, де кожен зі студентів є рівноправним суб'єктом з іншими та викладачем під час обговорення проблеми, формує їх критичне мислення, допомагає відстоювати власну точку зору у процесі прийняття рішень, сприяє творчій і духовній свободі студента, відповідає природі сучасного суспільства і його цінностям, привносить в освітній процес елемент демократії.

Кейс-метод від студентів вимагає підготовки та зосередженості, обов'язковою є наявність у них навичок самостійної роботи. З іншої сторони, невідповідність студентів, незрозуміність їх мотивації може призводити до поверхневого обговорення кейса. Акумуляція в «багажі» студента опрацьованих кейсів, відповідно, збільшує ймовірність застосування готової схеми рішень до ситуації, що склалася, а також допомагає формувати навички вирішення більш серйозних проблем в реальному житті. Для студентів робота з кейсами дає їм можливість фактично мати на руках готову схему, яку можна використати в подібних обставинах.

Що ж до класифікації кейсів, то в науковій педагогічній літературі існує чимало варіацій. Ми зупинимось на класифікації, яку пропонує European Case Clearing House (ECSH) [4].

– *Кейси-випадки*. Це не великі за обсягом кейси, що описаний один випадок. Подібні кейси можуть використовуватися під час лекції для демонстрації того або іншого поняття або як тема для обговорення. Під час показу подібних кейсів відбувається швидке поглинання інформації, і звичайно вони не вимагають від студентів спеціальної підготовки до початку занять. Кейси-випадки корисні при знайомстві з методом кейсів.

– *Допоміжні кейси*. Основна завдання – передача інформації. Це значно цікавіше, ніж роздатковий матеріал або ж традиційне читання. Сприйняття інформації, представлені у вигляді кейса в студентів на багато краще, ніж якби вона була в звичайному документі. Типовий допоміжний кейс може бути використаний як основа, на базі якої обговорюються інші кейси.

– *Кейси-вправи*. Дані кейси дають студенту можливість до застосування прийомів та використання матеріалів кейсу в майбутньому, коли необхідні якісний та кількісний аналіз.

– *Кейси-приклади*. При згадуванні слова «кейс» звичайно на думку приходить саме цей тип кейсів. Студенту необхідно здійснити аналіз інформації з кейса і виявити найважливіші зв'язки між різними складовими. Звичайно тут постає питання: чому все відбулося неправильно, і як цього можна було уникнути?

– *Комплексні кейси*. В даних кейсах описані ситуації, де важливі аспекти заховані у великій кількості інформації.

Перевага кейс-методу відносно традиційних, що застосовуються у навчальному процесі, є незаперечною. Кейс-метод дозволяє зацікавити учнів процесом навчання, формує сталий інтерес до конкретної навчальної дисципліни, сприяє активному засвоєнню знань та навичок.

Проте кейс-метод має певні недоліки:

- не повністю досліджений у педагогіці;
- не сприяє глибокому вивченню педагогічних проблем і завдань;
- потребує більших затрат часу;
- вимагає від викладача певного досвіду, глибоких знань у проведенні дискусії та аналізу «кейсової» ситуації;
- викладач повинен вміти відмовитися від власних суджень та упереджень.

Досвід від використання кейс-технологій дозволив визначити основну перевагу цієї групи технологій над традиційними формами навчання – це можливість більш оперативного керівництва студентом, його виховання в процесі спілкування з викладачем і групою.

Висновки

Кейс-метод дає можливість зацікавити студентів процесом навчання, формує сталий інтерес до конкретної навчальної дисципліни, спонукає активному засвоєнню знань та навичок. Даний метод дозволяє використати теоретичні знання й прискорити засвоєння практичного досвіду. Завдяки своїм перевагам кейс-метод повинен знайти широке застосування у ЗВО країни.

Впровадження до навчального процесу кейс-методик виступає суттєвим фактором забезпечення конструктивної взаємодії педагогічної теорії і практики, стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів та розвитку їх інтелектуального і творчого потенціалу, слугує потужним засобом формування професійної компетентності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Активізація навчального процесу у сучасній вищій школі : метод. огляд / уклад. Л. А. Якимова. – К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. – 32 с.
2. Антипова М. В. Метод кейсов (case-study) / Антипова М. В. – М. : ФГБУ ВПО «Маргту», 2011. – 150 с.
3. Козак Л. В. Кейс-метод у підготовці майбутніх викладачів до інноваційної професійної діяльності / Козак Л. В. // Освітологічний дискурс. – 2015. – № 3 (11). – С. 153 – 160.
4. ECCH the case for learning [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecch.com/educators/casemethod/resources/freecasesoverview>.

Майборода Тетяна Валеріївна – студентка групи МПОУ-19м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, fm.3mo15.maiboroda@gmail.com.

Науковий керівник: *Прищак Микола Дем'янович* – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри філософії та гуманітарних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Maiboroda Tetiana Valeriivna – student of the МПОУ-19m group, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, fm.3mo15.maiboroda@gmail.com.

Supervisor: *Pryshchak Nicholas D.* – Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of Philosophy and Humanities, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa.